TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. gruodžio 16 d.*

Byloje C-213/07

dėl *Symvoulio tis Epikrateias* (Graikija) 2006 m. gruodžio 8 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2007 m. balandžio 23 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Michaniki AE

prieš

Ethniko Symvoulio Radiotileorasis,

Ypourgos Epikrateias,

dalyvaujant

Elliniki Technodomiki Techniki Ependytiki Viomichaniki AE, Pantechniki AE teisių perėmėjai, ir

Syndesmos Epicheiriseon Periodikou Typou,

* Proceso kalba: graikų.

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas ir K. Lenaerts (pranešėjas), teisėjai A. Tizzano ir J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, J. Klučka ir A. Arabadjiev, C. Toader ir J.-J. Kasel,

generalinis advokatas M. Poiares Maduro,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. kovo 4 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Elliniki Technodomiki Techniki Ependytiki Viomichaniki AE, Pantechniki AE teisių perėmėjos*, atstovaujamos *dikigoros* K. Giannakopoulos,

— *Syndesmos Epicheiriseon Periodikou Typou*, atstovaujamos *dikigoros* Drougas,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos A. Samoni-Rantou, E.-M. Mamouna, A Manitakis ir I. Dionysopoulos,

— Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos A. Lo Monako, M.-M. Joséphidès ir A. Vitro,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos M. Patakia, D. Kukovec ir X. Lewis,

susipažinęs su 2008 m. spalio 8 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvos 93/37/EEB dėl viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 199, p. 54) su pakeitimais, padarytais 1997 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/52/EB (OL L 328, p. 1), (toliau – Direktyva 93/37) išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp pagal Graikijos teisę įsteigtos bendrovės *Michaniki AE* (toliau – *Michaniki*) ir *Ethniko Symvoulio Radiotileorasis* (Nacionalinės radijo ir televizijos tarybos, toliau – ESR) bei *Ypourgos Epikrateias* (Valstybės ministro) dėl sprendimo, kuriuo pagal Graikijos teisę įsteigtai bendrovei *Pantechniki AE* (toliau – *Pantechniki*) ESR išdavė pažymą, jog nėra nesuderinamumo kliūčių dalyvauti vykdant viešojo darbų pirkimo procedūrą.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Direktyvos 93/37 6 straipsnio, kuris yra pirmojoje Direktyvos antraštinėje dalyje „Bendrosios nuostatos“, 6 dalyje numatyta:

„Perkančiosios organizacijos užtikrina, kad rangovai nebūtų diskriminuojami.“

4 Šios direktyvos IV antraštinės dalies, nustatančios „bendrąsias dalyvavimo taisykles“, 2 skyriuje „Kvalifikacinės atrankos kriterijai“ esančio 24 straipsnio pirmojoje pastraipoje sakoma:

„Rangovui gali būti neleista dalyvauti konkurse, jeigu:

a) jis yra bankrutavęs arba likviduojamas ir jo reikalus tvarko teismas, jeigu jis pradėjo vykdyti susitarimą su kreditoriais, jeigu jis laikinai sustabdė savo verslą arba jo padėtis pagal nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytą tvarką yra analogiška;

b) jam yra iškelta bankroto byla arba siekiama priverstinio likvidavimo procedūros ar teisminio valdymo, arba siekiama susitarimo su kreditoriais, arba jeigu iškelta kita panaši byla pagal nacionalinius įstatymus ar kitus teisės aktus;

c) jis pripažintas kaltas padaręs nusikaltimą, susijusį su jo profesine veikla, kai nuosprendis turi *res judicata* galią;

d) priemonėmis, kurias gali pateisinti perkančioji organizacija, buvo įrodyta, kad jis netinkamai atliko profesines pareigas;

e) jis neįvykdė įsipareigojimų, susijusių su socialinio draudimo įmokų mokėjimu pagal šalies, kurioje jis įsisteigęs, arba perkančiosios organizacijos šalies įstatymus;

f) jis neįvykdė įsipareigojimų, susijusių su mokesčių mokėjimu pagal šalies, kurioje jis įsisteigęs, ar perkančiosios organizacijos šalies įstatymus;

g) jis, pateikdamas šiame skyriuje nustatytą informaciją, pranešė melagingas žinias.“

Nacionalinės teisės aktai

5 Graikijos parlamento septintosios įstatymų leidžiamosios asamblėjos, skirtos Konstitucijos reformai, 2001 m. balandžio 6 d. balsavimu Graikijos konstitucijos 14 straipsnis buvo papildytas 9 dalimi, kurioje numatyta:

„Visuomenės informavimo priemonių nuosavybės režimas, ekonominė situacija ir finansavimo šaltiniai turi būti paviešinti įstatyme numatyta tvarka.

Įstatymas nustato priemones ir apribojimus, būtinus visiškai užtikrinti informavimo pliuralizmą ir skaidrumą.

Kelių visuomenės informavimo priemonių kontrolės sutelkimas bet kokia forma yra draudžiamas.

Ypač draudžiamas daugiau kaip vienos tos pačios rūšies informacinių informavimo priemonių sutelkimas, kaip numatyta įstatyme.

Žiniasklaidos įmonės savininko, dalininko, pagrindinio akcininko ar vadovo statusas yra nesuderinamas su įmonės, su kuria valstybė ar viešajame sektoriuje plačiąja prasme veikiantis juridinis asmuo sudarė viešojo darbų, prekių ar paslaugų pirkimo sutartį, statusu.

Ankstesnėje pastraipoje įtvirtintas draudimas taikomas bet kuriam tarpininkui, kaip antai sutuoktinis, giminaičiai, ekonomiškai priklausomi asmenys ar bendrovės.

Įstatymas numato specifines nuostatas, sankcijas, kurios gali apimti radijo ar televizijos stoties licencijos galiojimo panaikinimą, draudimą sudaryti viešojo pirkimo sutartį ar

net atitinkamos viešojo pirkimo sutarties panaikinimą, bei kontrolės sistemą ir pirmesnėse pastraipose numatytų nuostatų apėjimo prevencines priemones.“

6 Įstatymas 3021/2002 dėl apribojimų sudaryti viešųjų pirkimų sutartis su žiniasklaidos sektoriuje veikiančiais ar jo kapitale dalyvaujančiais asmenimis (FEK A’ 143) reglamentuoja Konstitucijos 14 straipsnio 9 dalies paskutiniojoje pastraipoje nurodytus aspektus.

7 Pagal šio įstatymo 1 straipsnį „Žiniasklaidos įmonė“ – tai įmonė „kurios veikla patenka į Graikijos valstybės jurisdikciją“. Tame pačiame straipsnyje pateikiamos „viešojo sektoriaus plačiąja prasme“, „viešojo pirkimo sutarties“, „pagrindinio akcininko“, „vadovo“, „ekonomiškai priklausomų asmenų“ ir „tarpininko“ sąvokų apibrėžtys.

8 Įstatymo Nr. 3021/2002 1 straipsnio 4 ir 7 dalyse Pagrindinio akcininko: ir „tarpininkų“ sąvokos apibrėžiamos taip:

„4. „Pagrindinis akcininkas“ – tai akcininkas, kuris dėl turimų akcijų skaičiaus (apskaičiuoto savarankiškai ar lyginant su kitų bendrovės akcininkų turimų akcijų skaičiumi), dėl turimų balsavimo teisių ar kitų įstatymu ar bendrovės įstatais suteiktų specialių teisių arba dėl bendrųjų ar specialiųjų susitarimų, sudarytų su bendrove, kitais akcininkais arba nuo jo ekonomiškai priklausomais ar savo sąskaita veikiančiais

trečiaisiais asmenimis, gali daryti lemiamą įtaką bendrovės kompetentingų ar valdančiųjų organų priimamiems sprendimams dėl atitinkamos įmonės valdymo ar bendrojo veikimo modelio.

Pagrindiniu akcininku būtent laikomi:

A. fizinis ar juridinis asmuo, kuris, neatsižvelgiant į jo bendrojo akcinio kapitalo dalį:

a) turi daugiau akcijų nei bet kuris kitas akcininkas arba turi tiek pat akcijų kiek kitas akcininkas; arba

b) pagal bendrovės įstatus arba po kitų akcininkų atitinkamos teisės perleidimo turi daugumą balsavimo teisių visuotiniame susirinkime; arba

c) pagal įstatymą ar pagal bendrovės įstatus arba po kitų akcininkų atitinkamos teisės perleidimo turi teisę skirti arba atšaukti bent du valdybos narius ar bent

vieną narį, jei jis eina vadovo, vadovo pavaduotojo, direktoriaus ar vykdančiojo direktoriaus arba direktoriaus pavaduotojo ar generalinio vykdančiojo direktoriaus pareigas; arba

d) turi mažiausia pusei akcinio kapitalo lygią bendrojo akcinio kapitalo ar balsavimo teisių dalį, kuriai buvo atstovaujama ir dėl kurios įgyvendinta balsavimo teisė visuotiniame susirinkime priimant sprendimus dėl paskutinės bendrovės valdybos ar daugumos jos narių paskyrimo ar atstatydinimo; arba

e) tiesiogiai ar netiesiogiai su bendrove sudaro sutartis ir bendrai susitarimus, pagal kuriuos ši bendrovė gauna pajamas ar kitas finansines teises, atitinkančias bent penktadalį bendrovės pajamų, gautų per kiekvieną ankstesnį ataskaitinį laikotarpį.

B. Fizinis ar juridinis asmuo, kuris:

a) turi akcijų, sudarančių bent 5% viso akcinio kapitalo; arba

b) turi balsavimo teisių, sudarančių bent 5% visų bendrovės visuotinio susirinkimo balsavimo teisių.

Skaičiuojant šios dalies A ir B punktuose minėtų akcinio kapitalo ar balsavimo teisių procentinį dydį, be kita ko, atsižvelgiama į kapitalo dalis ar balsavimo teises, kurios priklauso ar kurias faktiškai turi:

— tarpininkai,

— to paties akcininko kontroliuojamos įmonės,

— kitas akcininkas, su kuriuo jis sudarė susitarimą, skirtą vykdyti bendrą bendrovės valdymo politiką, įgyvendinus turimų balsavimo teisių koncentraciją.

Taip pat atsižvelgiama į balsavimo teises, turimas pagal įkeitimą ar uzufruktą nustatančią sutartį arba dėl atitinkamo akcijų turėtojo atžvilgiu nustatytos apsaugos priemonės, bei į akcijas, kurių jis neturi, tačiau už kurias turi teisę gauti dividendus. Į akcijas ar balsavimo teises, kurios įgytos paveldėjus, atsižvelgiama pasibaigus trijų mėnesių nuo įgijimo momento terminui.

<…>

7. „Tarpininkai“ – tai fiziniai ar juridiniai asmenys, kurie yra ekonomiškai priklausomi arba kurie pagal bendrąjį ar specialųjį susitarimą veikia kito fizinio ar juridinio asmens sąskaita, nurodymu ar pavedimu.“

9 Įstatymo 3021/2002 2 straipsnyje „Draudimas sudaryto viešojo pirkimo sutartis su žiniasklaidos įmonėmis“ numatyta:

„1. Sudaryti viešojo pirkimo sutartis draudžiama su žiniasklaidos įmonėmis arba šių įmonių dalininkais, pagrindiniais akcininkais, valdymo organų nariais ar vadovais. Sudaryti viešojo pirkimo sutartis taip pat draudžiama su įmonėmis, kurių dalininkai, pagrindiniai akcininkai, administracijos organų nariai ar vadovai yra žiniasklaidos įmonės ar tokių įmonių pagrindiniai akcininkai, administracijos organų nariai ar vadovai.

2. Be to, draudimas sudaryti viešojo pirkimo sutartis taikomas:

a) pirmiau nurodytų asmenų sutuoktiniams ir tiesiosios linijos giminaičiams be jokių apribojimų ar antros eilės giminaičiams iki ketvirtojo laipsnio, negalintiems įrodyti, kad yra ekonomiškai nepriklausomi nuo minėtų asmenų;

b) visiems kitiems tarpininkams;

c) 1 dalyje nurodytų dalininkų ir pagrindinių akcininkų dalininkams ir pagrindiniams akcininkams;

d) bet kuriam fiziniam ar juridiniam asmeniui, kuris, nors ir nėra akcininkas, tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja vieną ar kelias žiniasklaidos įmones arba tiesiogiai ar netiesiogiai daro lemiamą įtaką valdymo organams ar vadovams priimant sprendimus dėl šių įmonių valdymo ar bendro funkcionavimo.

<…>“

10 Įstatymo 3021/2002 3 straipsnyje „nesuderinamumas“ numatyta:

„1. Žiniasklaidos įmonės savininko, dalininko, pagrindinio akcininko, valdymo organo nario ar vadovo statusas yra nesuderinamas su įmonės, kuri sudaro pagal 2 dalį

draudžiamą sudaryti viešojo pirkimo sutartį, savininko, dalininko, pagrindinio akcininko, valdymo organo nario ar vadovo statusu bei su šios įmonės dalininkų arba pagrindinių akcininkų dalininko ar pagrindinio akcininko statusu.

2. Šiame straipsnyje numatytas statuso nesuderinamumas taip pat galioja tuo atveju, kai viešojo pirkimo sutartis sudarančios įmonės savininkas, pagrindinis akcininkas, dalininkas, administravimo organo narys arba vadovas yra sutuoktinis arba bet kuris tiesiosios linijos giminaitis ar ne tolesnis kaip ketvirtojo laipsnio šoninės linijos giminaitis, kuris negali įrodyti esąs ekonomiškai nepriklausomas nuo žiniasklaidos įmonės savininko, dalininko, pagrindinio akcininko, administravimo organo nario ar vadovo, taip pat bet kuriuo kitu atveju, kai vienas iš pirmiau išvardytų asmenų veikia kaip tarpininkas.

<…>“

11 Įstatymo 3021/2002 4 straipsnyje iš esmės sakoma, kad prieš suteikdama ir bet kuriuo atveju prieš pasirašydama viešojo pirkimo sutartį atitinkama perkančioji organizacija privalo paprašyti ESR išduoti pažymą, kad nėra šio įstatymo 3 straipsnyje numatytų nesuderinamumo sąlygų, priešingu atveju viešojo pirkimo sutartis arba viešasis pirkimas gali būti pripažinti niekiniais.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

12 2001 m. gruodžio 13 d. Sprendimu Nr. 844, pagal Graikijos teisę įsteigtos bendrovės *Erga OSE AE* (toliau – *Erga OSE*) valdyba paskelbė apie atvirą konkursą atlikti žemės ir techninius naujos dvigubos didelio greičio geležinkelio linijos Korintas–Kiatas (Graikija) tiesimo darbus už 51 700 000 EUR sumą.

13 Šioje pirkimo procedūroje dalyvavo, be kita ko, *Michaniki* ir taip pat pagal Graikijos teisę įsteigta bendrovė *KI Sarantopoulos AE* (toliau – *Sarantopoulos*).

14 2002 m. gegužės 22 d. Sprendimu Nr. 959 *Erga OSE* valdyba žemės ir techninių tiesimo darbų konkurso laimėtoja pripažino *Sarantopoulos*, kurią vėliau įgijo bendrovė *Pantechniki*.

15 Prieš sudarydama sutartį *Erga OSE*, kuri tuo metu priklausė „viešajam sektoriui plačiąja prasme“, kaip numatyta Įstatymo Nr. 3021/2002 1 straipsnio 2 dalyje, 2002 m. spalio 9 d. laišku pranešė ESR duomenis apie *Pantechniki* pagrindinių akcininkų, valdybos ir vykdomosios tarybos narių tapatybę, kad ši išduotų pažymą, jog šie asmenys nepatenka į minėto įstatymo 3 straipsnyje išvardytus nesuderinamumo atvejus.

16 Remdamasi minėto įstatymo 4 straipsniu ESR surašė 2002 m. spalio 30 d. pažymą Nr. 8117, jog nėra nesuderinamumo kliūčių, susijusių su 2002 m. spalio 9 d. *Erga OSE* laiške nurodytais asmenis (toliau – pažyma).

17 Iš sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos matyti, kad ESR nusprendė, jog nepaisant to, kad *Pantechniki* pagrindinis akcininkas ir valdybos pirmininko pavaduotojas K. Sarantopoulos yra G. Sarantopoulos (kuris yra dviejų Graikijos žiniasklaidos sektoriuje veikiančių bendrovių valdybų narys) giminaitis, nėra Įstatymo 3021/2002 2 ir 3 straipsniuose numatytų nesuderinamumo kliūčių. Ji nusprendė, kad K. Sarantopoulos buvo ekonomiškai nepriklausomas nuo G. Sarantopoulos.

18 *Michaniki* pareiškė ieškinį *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba) dėl aptariamos pažymos panaikinimo, remdamasi Konstitucijos 14 straipsnio 9 dalies pažeidimu. Ji visų pirma tvirtina, kad Įstatymo 3021/2002 2 straipsnio 2 dalis ir 3 straipsnio 2 dalis, remiantis kuriomis išduota aptariama pažyma, susiaurina Konstitucijos 14 straipsnio 9 dalies taikymo sritį ir todėl neatitinka šios konstitucinės nuostatos.

19 Į pagrindinę bylą ESR pusėje buvo leista įstoti *Pantechniki*, kurios teises perėmė *Elliniki Technodomiki Techniki Ependytiki Viomichaniki AE* (toliau – ETTEV), bei *Syndesmos Epicheiriseon Periodikou Typou* (Periodinės spaudos įmonių taryba, toliau – SEPT).

20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Įstatymo 3021/2002 2 straipsnio 2 dalis ir 3 straipsnio 2 dalis tiek, kiek pagal jas leidžiama viešųjų darbų rangovui išvengti nesuderinamumo taisyklių taikymo, įrodžius savo ekonominį nepriklausomumą nuo vieno iš jo giminaičių, kuris yra žiniasklaidos įmonės savininkas, pagrindinis akcininkas, dalininkas ar vadovas, prieštarauja Graikijos konstitucijos 14 straipsnio 9 daliai, pagal kurią toks rangovas, net jeigu jis ekonomiškai nepriklausomas nuo šio giminaičio, vis tiek privalo įrodyti, kad veikė savarankiškai, savo sąskaita ir savo interesais.

21 Vis dėlto šis teismas mano, kad nors šiame etape tokios analizės gali pakakti ginčui pagrindinėje byloje išspręsti, proceso ekonomijos sumetimais tikslinga, sprendžiant klausimą dėl pažymos panaikinimo, grindžiamo tuo, kad Įstatymo 3021/2002 2 ir 3 straipsniai pažeidžia Konstitucijos 14 straipsnio 9 dalį, išnagrinėti šios konstitucinės nuostatos, pagal kurią galima viešuosius darbus atliekančiai įmonei neleisti dalyvauti viešajame pirkime dėl to, kad jos pagrindinis akcininkas nepaneigė prezumpcijos, kuri jam galioja kaip žiniasklaidos įmonės savininko, dalininko, pagrindinio akcininko ar vadovo giminaičiui, kad jis veikė kaip šios įmonės tarpininkas, o ne savo sąskaita.

22 Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, pirma, kad dauguma jo narių mano, jog Direktyvos 93/37 24 straipsnyje išvardytų neleidimo dalyvauti pagrindų sąrašas yra baigtinis ir todėl jis draudžia numatyti naujus neleidimo dalyvauti pagrindus, pavyzdžiui, tokį, koks numatytas Graikijos konstitucijos 14 straipsnio 9 dalyje. Jis priduria, kad kai kurie jo nariai mano priešingai, jog atsižvelgiant į tai, kad direktyva imtasi tik dalinio suderinimo, jos 24 straipsnis nedraudžia valstybėms narėms numatyti papildomų neleidimo dalyvauti pagrindų, kuriais, kaip nagrinėjamu atveju, siekiama bendro intereso tikslų, susijusių su demokratijos funkcionavimu ir spaudos pliuralizmo garantija.

23 Antra, tuo atveju, jei Direktyvos 93/37 24 straipsnis nėra baigtinis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad valstybės narės papildomus neleidimo dalyvauti pagrindus pagal Teisingumo Teismo praktiką numatyti gali tik su sąlyga, kad, pirma, siekiama su bendraisiais Bendrijos teisės principais suderinamų tikslų ir, antra, laikomasi proporcingumo principo. Šiuo atžvilgiu jis pažymi, kad vienas iš kolegijos narių teigė, jog Konstitucijos 14 straipsnio 9 dalyje įtvirtinta norma nepažeidžia proporcingumo principo, nes, pirma, tarpininkams taikoma prezumpcija yra nuginčijama ir, antra, nėra jokio kito problemos sprendimo, leidžiančio įgyvendinti siekiamus tikslus.

24 Trečia, tuo atveju, jei Direktyvos 93/37 24 straipsnis būtų baigtinis arba Konstitucijos 14 straipsnio 9 dalis negalėtų būti laikoma siekiančia su Bendrijos teise suderinamo tikslo arba atitinkančia proporcingumo principą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar iš šios direktyvos kylantis draudimas valstybėms priimti tokias nuostatas, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kuriose bendro intereso sumetimais įtvirtinamas žiniasklaidos ir viešųjų pirkimų sektorių nesuderinamumas, atitinka principus, susijusius su normalaus demokratinės sistemos veikimo valstybėse narėse apsauga ir skaidrumo užtikrinimu vykdant viešuosius pirkimus, laisvos ir sąžiningos konkurencijos principą ir subsidiarumo principą.

25 Tačiau jis pabrėžia, kad kolegijos mažuma mano priešingai: Direktyvoje 93/37 numatyta pakankamai viešojo pirkimo procedūrų skaidrumo ir jų apsaugos nuo neteisėtos įtakos ar korupcijos garantijų.

26 Tokiomis aplinkybėmis *Symvoulio tis Epikrateias* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar <…> Direktyvos 97/37 <…> 24 straipsnyje numatytas priežasčių, dėl kurių rangovams neleidžiama dalyvauti viešojo darbų pirkimo konkurse, sąrašas yra galutinis?

2. Tuo atveju, jeigu šis sąrašas nėra galutinis, ar valstybės finansinės veiklos skaidrumui apsaugoti skirta nuostata, numatančia, kad žiniasklaidos įmonės savininko, dalininko, pagrindinio akcininko ar vadovo statusas yra nesuderinamas su įmonės, kuriai valstybė ar viešajame sektoriuje plačiąja prasme veikiantis juridinis asmuo paveda vykdyti viešojo darbų, prekių ar paslaugų pirkimo sutartis,

savininko, dalininko, pagrindinio akcininko ar vadovo statusu, siekiama Bendrijos teisės principus atitinkančių tikslų ir ar absoliutus draudimas sudaryti su tokiomis įmonėmis viešojo pirkimo sutartis atitinka Bendrijos proporcingumo principą?

3. Tariant, jog Direktyvos 93/37 <…> 24 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jame numatytas priežasčių, dėl kurių statybos įmonėms neleidžiama dalyvauti viešojo darbų pirkimo konkurse, sąrašas yra galutinis, arba kad nagrinėjama nacionalinė nuostata negali būti aiškinama kaip siekianti bendruosius Bendrijos teisės principus atitinkančių tikslų, arba galiausiai kad šioje nuostatoje įtvirtintas draudimas nėra suderinamas su Bendrijos proporcingumo principu, ar ši direktyva pažeidžia bendruosius konkurencijos ir skaidrumo užtikrinimo principus bei EB sutarties 5 straipsnio antrąją pastraipą, nustatančią subsidiarumo principą, dėl to kad ji draudžia tarp priežasčių, dėl kurių įmonei neleidžiama dalyvauti viešojo darbų pirkimo konkurse, numatyti atvejį, kuomet pati įmonė, jos vadovybė (nagrinėjamos įmonės savininkas, jos pagrindinis akcininkas, dalininkas ar vadovas) ar tokių vadovų tarpininkai vykdo veiklą žiniasklaidos įmonėse, kurios gali neteisėtai paveikti viešojo darbų pirkimo procedūrą dėl turimos įtakos galios?“

Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos ir prejudicinių klausimų priimtinumo

27 Graikijos vyriausybė ginčija prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimų svarbą.

28 Ji, pirma, nurodo, kad situacija, kuriai esant kilo ginčas pagrindinėje byloje, yra tik vidaus situacija, susijusi vien su Graikijos ūkio subjektais. Taigi yra pagrindo abejoti, ar pagrindinė byla patenka į Direktyvos 93/37 taikymo sritį ir atitinkamai į Teisingumo Teismo kompetenciją aiškinimo srityje.

29 Vis dėlto šiuo klausimu reikia pastebėti, kad jokia direktyvos nuostata neleidžia manyti, kad jos nuostatų, visų pirma bendrųjų dalyvavimo taisyklių, be kita ko, įtvirtintų 24 straipsnyje, taikymas priklauso nuo to, ar egzistuoja realus ryšys su laisvu judėjimu tarp valstybių narių. Kaip savo išvados 16 punkte pažymėjo generalinis advokatas, minėtoje direktyvoje nėra numatyta, kad jos nuostatų taikymas viešojo darbų pirkimo procedūroms siejamas su kokia nors sąlyga, susijusia su dalyvių pilietybe ar įsteigimo vieta (pagal analogiją žr. 1996 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-87/94, Rink. p. I-2043, 33 punktą).

30 Todėl atsižvelgiant į tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamo pirkimo vertė viršija Direktyvos 93/37 numatytą ribinę vertę, Teisingumo Teismas šioje byloje turi kompetenciją aiškinti minėtą direktyvą.

31 Antra, Graikijos vyriausybė tvirtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjama byla susijusi tik su Įstatymo 3021/2002 nuostatų atitikties Konstitucijos 14 straipsnio 9 dalies nuostatoms klausimu. Todėl šio teismo prašomas Bendrijos teisės išaiškinimas nėra objektyviai reikalingas šiam ginčui išspręsti.

32 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, kuris atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti reikalingumą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti savo sprendimą, bei

Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą (žr., be kita ko, 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, Rink. p. I-4921, 59 punktą; 2006 m. birželio 15 d. Sprendimo *Acereda Herrera*, C-466/04, Rink. p. I-5341, 47 punktą ir 2008 m. sausio 31 d. Sprendimo *Centro Europa 7*, C-380/05, Rink. p. I-349, 52 punktą).

33 Todėl tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Bendrijos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš principo turi priimti sprendimą (žr., be kita ko, 2003 m. vasario 25 d. Sprendimo *IKA*, C-326/00, Rink. p. I-1703, 27 punktą; 2005 m. balandžio 12 d. Sprendimo *Keller*, C-145/03, Rink. p. I-2529, 33 punktą ir 2006 m. liepos 11 d. Sprendimo *Chacón Navas*, C-13/05, Rink. p. I-6467, 32 punktą).

34 Atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo galima, tik jeigu yra akivaizdu, kad prašomas Bendrijos teisės išaiškinimas neturi jokio ryšio su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi būtinos faktinės ir teisinės informacijos, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, 2001 m. kovo 13 d. Sprendimo *PreussenElektra*, C-379/98, Rink. p. I-2099, 39 punktą; 2002 m. vasario 19 d. Sprendimo *Arduino*, C-35/99, Rink. p. I-1529, 25 punktą ir minėto sprendimo *Chacón Navas* 33 punktą).

35 Reikia pažymėti, kad šioje byloje taip nėra. Teisingumo Teismo atsakymas į prašymą priimti prejudicinį sprendimą jį pateikusiam teismui suteiks išaiškinimą, kuris jam būtinas norint išspręsti klausimą, nuo kurio priklauso pagrindinės bylos baigtis, ar Konstitucijos 14 straipsnio 9 dalyje įtvirtintas ir Įstatymu 3021/2002 įgyvendintas viešojo darbų pirkimo ir žiniasklaidos sektorių nesuderinamumo režimas atitinka Bendrijos teisę.

36 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, reikia konstatuoti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

37 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 93/37 24 straipsnio pirmojoje pastraipoje pateiktas neleidimo dalyvauti viešajame darbų pirkime pagrindų sąrašas yra baigtinis.

38 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad Bendrijos direktyvų viešųjų pirkimų srityje tikslas – derinti šios srities nacionalines procedūras (2006 m. vasario 9 d. Sprendimo *La Cascina ir kt.*, C-226/04 ir C-228/04, Rink. p. I-1347, 20 punktas). Kiek tai susiję su viešaisiais darbų pirkimais, Direktyvos 93/37 antroje konstatuojamojoje dalyje aiškiai pabrėžiamas šis tikslas.

39 Iš Direktyvos 93/37 antros ir dešimtos konstatuojamųjų dalių matyti, kad šiuo derinimu siekiama viešojo darbų pirkimo srityje vienu metu įgyvendinti įsisteigimo laisvę ir laisvę teikti paslaugas bei plėtoti veiksmingą Bendrijos masto konkurenciją skatinant, kad kuo

daugiau valstybių narių rangovų pareikštų susidomėjimą (šiuo klausimu žr. 2000 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-225/98, Rink. p. I-7445, 34 punktą; 2001 m. liepos 12 d. Sprendimo *Ordine degli Architetti ir kt.*, C-399/98, Rink. p. I-5409, 52 punktą; 2001 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *Lombardini ir Mantovani*, C-285/99 ir C-286/99, Rink. p. I-9233, 34 punktą ir 2002 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Universale-Bau ir kt.*, C-470/99, Rink. p. I-11617, 89 punktą).

40 Atsižvelgiant į šį kontekstą, Direktyvos 93/37 24 straipsnis, esantis „bendrąsias“ dalyvavimo taisykles nustatančioje antraštinėje dalyje, priskirtinas prie specialiųjų nuostatų, reglamentuojančių rangovų, kuriems bus leista pateikti pasiūlymus, atrankos ir pirkimo laimėtojo nustatymo sąlygas (pagal analogiją žr. 2000 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *ARGE*, C-94/99, Rink. p. I-11037, 27 punktą).

41 „Kokybinės“ atrankos kriterijus reglamentuojančiame skyriuje esančio 24 straipsnio pirmojoje pastraipoje išvardijami septyni neleidimo dalyvauti pagrindai, susiję su suinteresuotojo asmens profesinėmis savybėmis, konkrečiau – jo profesiniu sąžiningumu, mokumu ir ekonominiu bei finansiniu pajėgumu (pagal analogiją žr. 1982 m. vasario 10 d. Sprendimo *Transporoute et travaux*, 76/81, Rink. p. 417, 9 punktą ir minėto sprendimo *La Cascina* ir kt. 21 punktą).

42 Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kaip teigia Europos Sąjungos Taryba, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas nusprendė nurodyti tik tuos neleidimo dalyvauti pagrindus, kurie paremti objektyviai konstatuotais faktais ar atitinkamam rangovui būdingu elgesiu, galinčiu kelti abejonių dėl jo profesinio sąžiningumo arba jo ekonominio ar finansinio pajėgumo atlikti darbus pagal viešojo pirkimo, kuriame jis pateikė pasiūlymą, sutartį.

43 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Direktyvos 93/37 24 straipsnio pirmoji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad ji išsamiai išvardija pagrindus, galinčius pateisinti rangovo nepriėmimą dalyvauti pirkime dėl objektyviai pagrįstų priežasčių, susijusių su jo profesinėmis savybėmis. Vadinasi, jis draudžia valstybėms narėms ar perkančiosioms organizacijoms jame pateiktą sąrašą papildyti kitais neleidimo dalyvauti pagrindais, paremtais su profesine padėtimi susijusiais kriterijais (pagal analogiją žr. minėto sprendimo *La Cascina ir kt.* 22 punktą).

44 Tačiau aplinkybė, kad Direktyvos 93/37 24 straipsnio pirmojoje pastraipoje pateiktas sąrašas yra išsamus, nedraudžia valstybėms narėms palikti galioti senas ar priimti naujas materialines normas, skirtas, be kita ko, užtikrinti, kad vykdant viešuosius pirkimus būtų laikomasi vienodo vertinimo principo bei iš jo išplaukiančio skaidrumo principo, kurių privalo laikytis perkančiosios organizacijos, vykdydamos bet kokią viešojo pirkimo procedūrą (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *ARGE* 24 punktą ir 2003 m. spalio 16 d. Sprendimo *Traunfellner*, C-421/01, Rink. p. I-11941, 29 punktą).

45 Šie principai, kurie visų pirma reiškia, kad dalyviai turi turėti vienodas galimybes tiek tuomet, kai jie rengia pasiūlymus, tiek tuomet, kai perkančioji organizacija juos vertina (šiuo klausimu žr. 2001 m. spalio 18 d. Sprendimo *SIAC Construction*, C-19/00, Rink. p. I-7725, 34 punktą ir 2003 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *EVN ir Wienstrom*, C-448/01, Rink. p. I-14527, 47 punktą), iš tiesų sudaro viešųjų pirkimų procedūras reglamentuojančių direktyvų pagrindą (žr., be kita ko, minėto sprendimo *Universale-Bau ir kt.* 91 punktą ir 2003 m. birželio 19 d. Sprendimo *GAT*, C-315/01, Rink. p. I-6351, 73 punktą), o perkančiųjų organizacijų pareiga užtikrinti jų laikymąsi sudaro šių direktyvų branduolį (šiuo klausimu žr. 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Concordia Bus Finland*, C-513/99, Rink. p. I-7213, 81 punktą ir 2005 m. kovo 3 d. Sprendimo *Fabricom*, C-21/03 ir C-34/03, Rink. p. I-1559, 26 punktą).

46 Direktyvos 93/37 6 straipsnio 6 dalyje, be kita ko, pažymima, jog perkančiosios organizacijos užtikrina, kad rangovai nebūtų diskriminuojami.

47 Darytina išvada, kad valstybė narė, be Direktyvos 93/37 24 straipsnio pirmojoje pastraipoje išsamiai išvardytų neleidimo dalyvauti pagrindų, paremtų objektyviomis su profesine padėtimi susijusiomis priežastimis, turi teisę papildomai numatyti neleidimo dalyvauti priemones, skirtas užtikrinti, kad vykdant viešojo pirkimo procedūras būtų laikomasi visų dalyvių vienodo vertinimo ir skaidrumo principų.

48 Tačiau remiantis proporcingumo principu, kuris yra bendrasis Bendrijų teisės principas (žr., be kita ko, 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Swedish Match*, C-210/03, Rink. p. I-11893, 47 punktą), tokios priemonės neturi viršyti to, kad būtina šiam tikslui pasiekti (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Fabricom* 34 punktą).

49 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/37 24 straipsnio pirmoji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad ji išsamiai išvardija pagrindus, galinčius pateisinti rangovo nepriėmimą dalyvauti viešajame darbų pirkime dėl objektyviai pagrįstų priežasčių, susijusių su jo profesine padėtimi. Vis dėlto ši direktyva nekliudo valstybei narei numatyti kitų neleidimo dalyvauti priemonių, skirtų užtikrinti, kad vykdant viešojo pirkimo procedūras būtų laikomasi dalyvių vienodo vertinimo ir skaidrumo principų, su sąlyga, kad tokios priemonės neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.

Dėl antrojo klausimo

50 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar nacionalinė nuostata, kuria įtvirtinamas viešųjų pirkimų ir žiniasklaidos sektorių nesuderinamumo režimas, yra suderinama su Bendrijos teisės principais.

51 Pirmiausia reikia priminti, kad per prejudicinio sprendimo procedūrą Teisingumo Teismas neturi vertinti nacionalinės teisės suderinamumo su Bendrijos teise bei aiškinti nacionalinės teisės. Tačiau Teisingumo Teismas vis dėlto yra kompetentingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti bet kokį su Bendrijos teise susijusį išaiškinimą, leidžiantį pastarajam įvertinti tokį suderinamumą, kad galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje (žr., be kita ko, 1993 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Hünermund ir kt.*, C-92/92, Rink. p. I-6787, 8 punktą; 2006 m. kovo 23 d. Sprendimo *Enirisorse,* Rink. p. I-2843, 24 punktą ir minėto sprendimo *Centro Europa 7* 49 ir 50 punktus).

52 Taigi šioje byloje Teisingumo Teismas turėtų pateikti tik tokį Bendrijos teisės išaiškinimą, kuris būtų naudingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kuriam teks įvertinti atitinkamų nacionalinių nuostatų suderinamumą su Bendrijos teise, kad galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje.

53 Šiuo atžvilgiu, kaip minėta šio sprendimo 39 punkte, svarbiausias Direktyvos 93/37 tikslas – viešuosius darbų pirkimus atverti konkurencijai Bendrijos lygiu. Šia direktyva siekiama užtikrinti, kad nekiltų perkančiosios organizacijos palankumo vienam dalyviui rizika (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Ordine degli Architetti ir kt.* 5 punktą bei minėto sprendimo *Lombardini ir Mantovani* 35 punktą).

54 Viešųjų pirkimų tvarkos derinimu Bendrijos lygiu visų pirma siekiama išvengti rizikos, kad vykdant viešuosius pirkimus pirmenybė bus teikiama nacionaliniams dalyviams, ir galimybės, kad perkančioji organizacija vadovausis su pirkimu nesusijusiais kriterijais (šiuo klausimu žr. 2000 m. spalio 3 d. Sprendimo *University of Cambridge*, C-380/98, Rink. p. I-8035, 17 punktą; 2001 m. vasario 1 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-237/99, Rink. p. I-939, 42 punktą bei minėto sprendimo *Lombardini ir Mantovani* 36 punktą).

55 Atsižvelgiant į šį kontekstą, kaip savo išvados 30 punkte pažymėjo generalinis advokatas, valstybėms narėms reikia pripažinti tam tikrą diskreciją imtis priemonių, skirtų užtikrinti dalyvių vienodą vertinimą ir skaidrumą, kurie, kaip priminta šio sprendimo 45 punkte, sudaro Bendrijos viešųjų pirkimų direktyvų pagrindą.

56 Iš tiesų kiekviena valstybė narė, atsižvelgdama į savo istorinius, teisinius, ekonominius ar socialinius ypatumus (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *La Cascina ir kt.* 23 punktą), gali geriausiai nustatyti, kokiose situacijose gali rastis šių principų pažeidimo atvejų.

57 Todėl Bendrijos teise nesiekiama kvestionuoti valstybės narės, atsižvelgiant į jos kontekstą, atliekamo vertinimo, susijusio su specifine tokių pažeidimų atsiradimo rizika, jei tarp viešojo darbų pirkimo dalyvių būtų žiniasklaidos sektoriuje veikianti įmonė ar įmonė, turinti ryšių su šiame sektoriuje veikiančiais asmenimis, bei su būtinybe imtis priemonių šiai rizikai pašalinti.

58 Šiuo atveju atitinkama valstybė narė nusprendė, kad negalima atmesti tikimybės, jog dalyvaudama viešojo pirkimo procedūroje žiniasklaidos įmonė arba viešųjų darbų rangovas, susijęs su tokia įmone arba su šią įmonę turinčiais ar valdančiais asmenimis, gali siekti perkančiosios organizacijos atžvilgiu pasinaudoti įtakos galia, kurią jiems suteikia jų pozicija arba turimi ryšiai žiniasklaidos sektoriuje, norėdami neteisėtai paveikti sprendimą dėl šios viešojo pirkimo sutarties sudarymo, žadėdami surengti palankią arba, atvirkščiai, nepalankią masinio informavimo akciją, nelygu priimtas sprendimas.

59 Valstybės narės ketinimas išvengti žiniasklaidos kišimosi į viešojo pirkimo procedūras rizikos papildo bendro intereso siekį – išlaikyti žiniasklaidos priemonių pliuralizmą ir nepriklausomumą (šiuo klausimu žr. 1997 m. birželio 26 d. Sprendimo *Familiapress*, C-368/95, Rink. p. I-3689, 18 punktą ir 2007 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *United Pan-Europe Communications Belgium ir kt.*, C-250/06, Rink. p. I-11135, 41 ir 42 punktus). Be to, šis ketinimas visų pirma padeda siekti kito tokio pobūdžio tikslo, t. y. kovos su sukčiavimu ir korupcija (šiuo atžvilgiu žr. 1994 m. kovo 24 d. Sprendimo *Schindler*, C-275/92, Rink. p. I-1039, 57–60 punktus ir 2007 m. kovo 6 d. Sprendimo *Placanica ir kt.*, C-338/04, C-359/04 ir C-360/04, Rink. p. I-1891, 46 punktą).

60 Darytina išvada, kad Bendrijos teisė nedraudžia priimti nacionalinių priemonių, kuriomis siekiama, kad vykdant viešojo darbų pirkimo procedūras būtų išvengta veiksmų, galinčių kelti grėsmę skaidrumui ar iškreipti konkurenciją, atsiradimo rizikos, kuri gali kilti, jei tarp dalyvių būtų rangovas, veikiantis žiniasklaidos sektoriuje arba turintis ryšių su šiame sektoriuje veikiančiu asmeniu, ir taip būtų užkirstas kelias sukčiavimui ir korupcijai bei su šiais reiškiniais kovojama.

61 Kaip buvo pažymėta šio sprendimo 48 punkte, šios priemonės turi taip pat atitikti proporcingumo principą.

62 Tačiau tokia nacionalinė nuostata, kokia aptariama pagrindinėje byloje, nustatanti bendrą viešųjų darbų ir žiniasklaidos sektorių nesuderinamumą, faktiškai pašalina galimybę viešojo pirkimo sutartis sudaryti su viešųjų darbų rangovais, kurie dėl savininko, pagrindinio akcininko, dalininko ar vadovo statuso taip pat yra susiję su žiniasklaidos sektoriumi, nepalikdama jiems jokios galimybės įrodyti, atsakant į, pvz., konkurento nurodytus požymius, jog jų atveju nėra jokios į 60 punkte minėtąją panašios rizikos (pagal analogiją žr. minėto sprendimo *Fabricom* 33 ir 35 punktus).

63 Kaip nurodė Europos Bendrijų Komisija ir Taryba bei per posėdį *Elliniki Technodomiki Techniki Ependytiki Viomichaniki AE*, tokia nuostata viršija tai, kas būtina numatytiems skaidrumo ir vienodo vertinimo tikslams pasiekti, nes dalyvavimo pirkimuose galimybė atimta iš visos viešųjų darbų rangovų kategorijos, remiantis nepaneigiama prezumpcija, jog rangovo, veikiančio ir žiniasklaidos sektoriuje, dalyvavimas viešajame pirkime neišvengiamai pakeis konkurencijos sąlygas kitų dalyvių nenaudai.

64 Graikijos vyriausybė pabrėžė iš pagrindinėje byloje nagrinėjamos konstitucinės nuostatos kylančią galimybę netaikyti šio apribojimo žiniasklaidos įmonės ar už ją atsakingo asmens tarpininkui – sutuoktiniui, giminaičiui, ekonomiškai priklausomam

asmeniui ar įmonei, jei įrodoma, kad šio tarpininko dalyvavimas tam tikroje viešojo pirkimo procedūroje yra paremtas savarankišku jo paties interesus atitinkančiu apsisprendimu.

65 Vis dėlto dėl šios galimybės pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinė nuostata netampa suderinama su proporcingumo principu.

66 Iš tiesų tokia galimybė nekeičia draudimo, taikomo visiems viešųjų darbų rangovams, vykdantiems veiklą ir žiniasklaidos sektoriuje arba susijusiems su šiame sektoriuje veikiančiais fiziniais ar juridiniais asmenimis ir nepatenkantiems į tarpininkams numatytą šio bendro draudimo išimtį, automatinio ir absoliutaus pobūdžio.

67 Be to, viešųjų darbų rangovui, kuris yra žiniasklaidos įmonės ar asmens, turinčio ar valdančio tokią įmonę, tarpininkas, bus neleista dalyvauti sutarties sudarymo procedūroje, net nesuteikus jam galimybės įrodyti, – tuo atveju, jei būtų nustatyta, jog jis veikia šios įmonės ar šio asmens sąskaita, – kad tokie veiksmai negali daryti įtakos konkurencijai tarp dalyvių.

68 Galiausiai pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuostatos atveju taikomoms pagrindinio akcininko ir tarpininko sąvokoms, kaip matyti iš šio sprendimo 8 punkto, suteikiama labai plati reikšmė, o tai sustiprina tokios nuostatos neproporcingą pobūdį.

69 Atsižvelgiant į tai, kas iš dėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Bendrijos teisė turi būti aiškinama kaip draudžianti nacionalinę nuostatą, kuria, nors ir siekiama teisėtų vienodo dalyvių vertinimo ir skaidrumo vykdant viešojo pirkimo procedūras tikslų, vis dėlto įtvirtinama nepaneigiama prezumpcija, jog žiniasklaidos sektoriuje veikiančios įmonės savininko, dalininko, pagrindinio akcininko ar vadovo statusas yra nesuderinamas su įmonės, kuriai valstybė ar viešajame sektoriuje plačiąja prasme veikiantis juridinis asmuo pavedė vykdyti viešojo darbų, prekių ar paslaugų pirkimo sutartis, savininko, dalininko, pagrindinio akcininko ar vadovo statusu.

Dėl trečiojo klausimo

70 Atsižvelgiant į pirmųjų dviejų klausimų atsakymus, į trečiąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

71 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvos 93/37/EEB dėl viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo su pakeitimais, padarytais 1997 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/52/EB, 24 straipsnio pirmoji pastraipa turi būti aiškinama taip, kad ji išsamiai išvardija pagrindus, galinčius pateisinti rangovo nepriėmimą dalyvauti viešajame darbų pirkime dėl objektyviai pagrįstų priežasčių, susijusių su profesine padėtimi. Vis dėlto ši direktyva nekliudo valstybei narei numatyti kitų neleidimo dalyvauti priemonių, skirtų užtikrinti, kad vykdant viešojo pirkimo procedūras būtų laikomasi dalyvių vienodo vertinimo ir skaidrumo principų, su sąlyga, kad tokios priemonės neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.**

2. **Bendrijos teisė turi būti aiškinama kaip draudžianti nacionalinę nuostatą, kuria, nors ir siekiama teisėtų vienodo dalyvių vertinimo ir skaidrumo vykdant viešojo pirkimo procedūras tikslų, vis dėlto įtvirtinama nepaneigiama prezumpcija, jog žiniasklaidos sektoriuje veikiančios įmonės savininko, dalininko, pagrindinio akcininko ar vadovo statusas yra nesuderinamas su įmonės, kuriai valstybė ar viešajame sektoriuje plačiąja prasme veikiantis juridinis asmuo pavedė vykdyti viešojo darbų, prekių ar paslaugų pirkimo sutartis, savininko, dalininko, pagrindinio akcininko ar vadovo statusu.**

Parašai.